

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

AZ ÖNKORMÁNYZATI FEJLESZTÉSEK FINANSZÍROZÁSA

DR. LADOS MIHÁLY

***Széchenyi István Egyetem – Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék***

S z é c h e n y i I s t v á n E g y e t e m

Közszolgálati alapszak

© ***Dr. Lados Mihály***

VÁZLAT

- 1. Szabályozási környezet*
- 2. Makro környezet*
- 3. Fejlesztési források szerkezete*
- 4. Összegzés - Javaslatok*

SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

Nemzeti

- ☞ *Önkormányzati tv. (1990)*
- ☞ *'Feladat és határköri' tv. (1991)*
- ☞ *Államháztartási tv. (1992) + éves költségvetési tv.-ek*
- ☞ *'Közbeszerzési' tv. (1996)*
- ☞ *'Területfejlesztési tv.' (1996)*

Helyi

- ☞ *Városfejlesztési stratégia/program*
- ☞ *Rendezési terv*
- ☞ *Négy éves gazdasági program*
- ☞ *Éves költségvetési rendeletek*

A FEJLESZTÉS TÍPUSAI

- * *ESZKÖZBESZERZÉSEK*
- * *KIS LÉPTÉKŰ BERUHÁZÁSOK/FELÚJÍTÁSOK*
- * *NAGYPROJEKTEK*
- * *TÖBB TELEPÜLÉSRE KITERJEDŐ PROJEKTEK*
- * *EGYÉB FELHALMOZÁSI KIADÁSOK*

A helyi önkormányzatok fejlesztési kiadásai a GDP százalékában, 1990–2006

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GDP (folyó áron, Mrd Ft)	2,3	2,5	2,9	3,5	4,4	5,6	6,9	8,5	10,1	11,5	13,2	14,9	16,7	18,4	20,3	22,1	23,8
Fejlesztési kiadások (folyó áron, Mrd Ft)	56	63	97	110	170	138	147	219	280	262	321	386	481	427	449	562	682
Fejlesztési kiadások a GDP %-ában	2,5	2,5	3,3	3,1	3,9	2,5	2,1	2,6	2,8	2,3	2,4	2,6	2,9	2,3	2,2	2,5	2,9
Beruházási árindex az előző év %-ában*	116,5	122,2	114,7	112,1	117,6	125,5	122,6	117,8	111,1	107,8	108,6	106,3	102,1	103,6	103,1	102,4	105,4
Fejlesztési kiadások összehasonlító áron (Mrd Ft, 1990=100)*	56	52	69	70	92	60	52	65	75	65	74	83	102	87	89	109	125

* A 2006. évi index előzetes adat.

Forrás: Pénzügyminisztérium és KSH alapján a szerző számítása

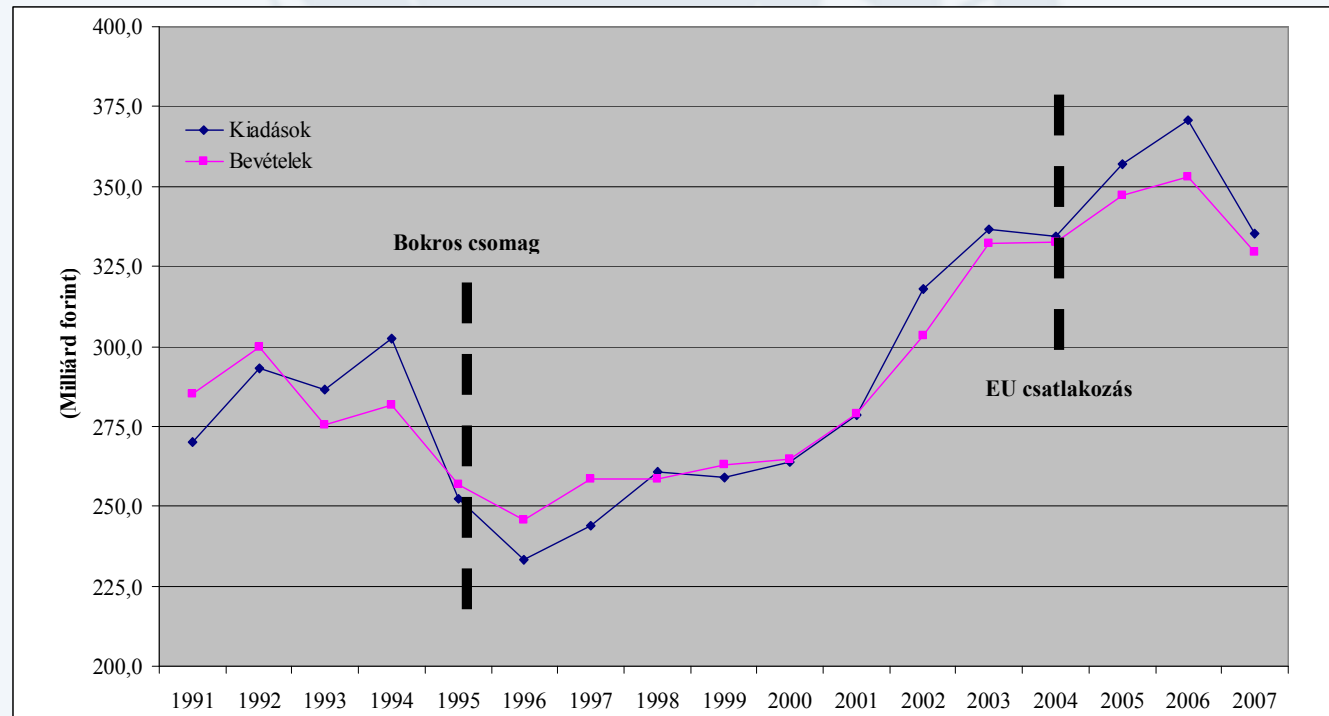

**AZ ÖNKORMÁNYZATOK KONSZOLIDÁLT MÉRLEGE GFS RENDSZERBEN
(MRD FT; ÖSSZEHASONLÍTÓ ÁRON: 1990 = 100)**

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kiadások	270,0	293,0	286,6	302,5	252,3	233,1	243,9	260,6	259,1	264,0	278,6	317,9	336,5	334,5	356,8	370,9	335,3
Bevételek	285,2	299,6	275,4	281,6	257,0	245,6	258,6	258,8	263,1	264,8	278,8	303,3	332,3	332,5	347,1	352,8	329,6
Hiány	15,1	6,6	-11,2	-20,9	4,7	12,5	14,7	-1,8	4,0	0,8	0,2	-14,6	-4,2	-2,0	-9,8	-18,1	-5,7

* GFS rendszerben

Forrás: www.pm.gov.hu alapján Lados M. számítása

Szerkesztette: Lados M.

© Dr. Lados Mihály

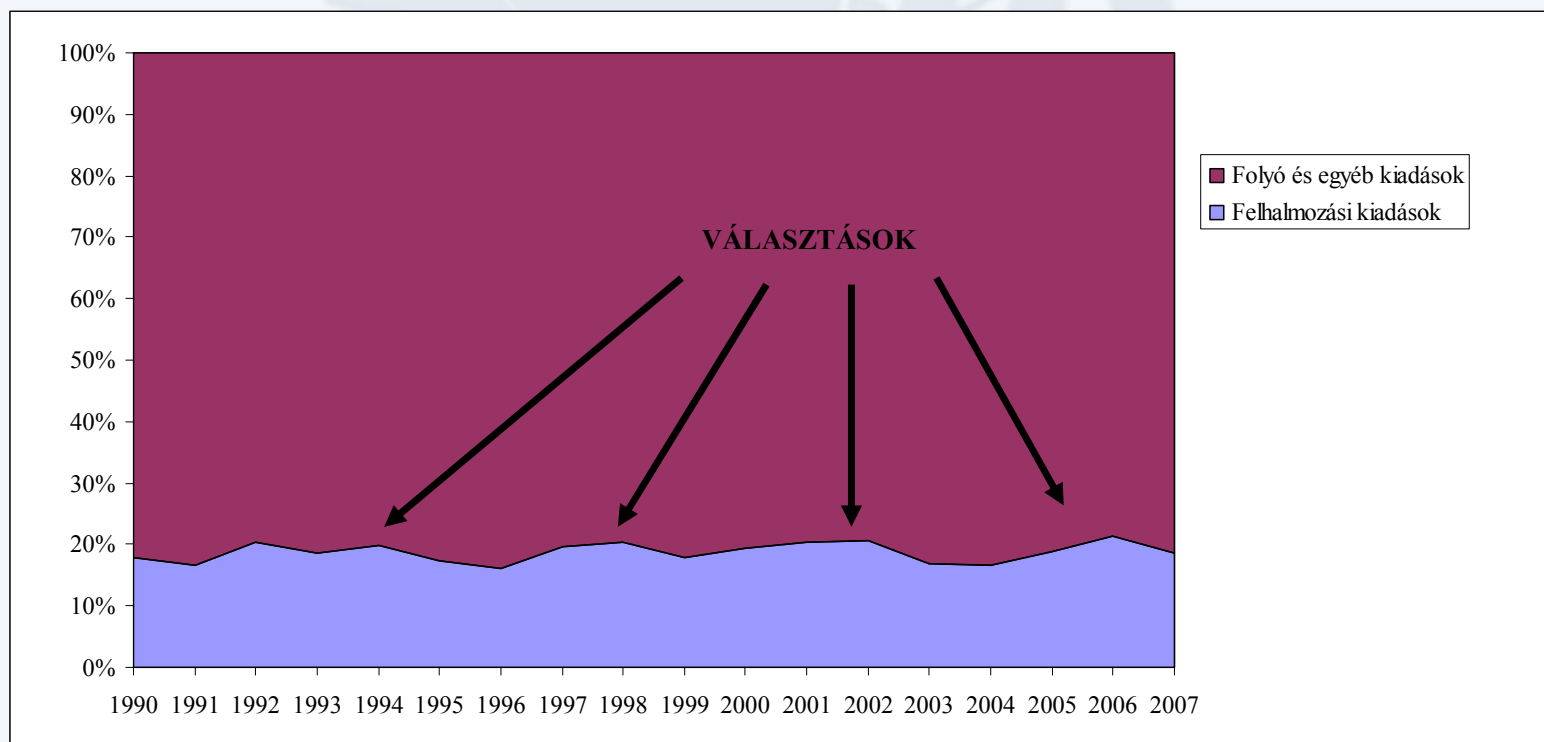
SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

A felhalmozási kiadások aránya az önkormányzati költségvetésekben*, 1990–2007 (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Felhalmozási kiadások	17,8	16,7	20,3	18,6	19,8	17,4	16,1	19,6	20,3	17,7	19,4	20,3	20,6	16,9	16,7	18,9	21,2	18,6
Folyó és egyéb kiadások	82,2	83,3	79,7	81,4	80,2	82,6	83,9	80,4	79,7	82,3	80,6	79,7	79,4	83,1	83,3	81,1	78,8	81,4
Összesen	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* GFS rendszerben

Forrás: www.pm.gov.hu alapján szerkesztette Lados M.

© Dr. Lados Mihály

A FEJLESZTÉS FORRÁSAI

- * ***SAJÁT BEVÉTELEK (PL. FELHAMOZÁSI BEVÉTELEK)***

- * ***TRANSZFER FORRÁSOK***
 - ⇒ ***PARTNEREKTŐL ÁTVETT FORRÁSOK***
 - ⇒ ***NEMZETI TÁMOGATÁSOK (ÖNKORMÁNYZATI, ÁGAZATI)***
 - ⇒ ***NEMZETKÖZI TÁMOGATÁSOK (EU)***

- * ***HITEL/KÖTVÉNY***
 - ⇒ ***HAZAI***
 - ⇒ ***KÜLFÖLDI***

AZ ÖNKORMÁNYZATOK BEVÉTELEINEK MEGOSZLÁSA, 1991-2007 (%)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saját bevételek	19,7	23,2	25,3	26,1	29,0	33,7	38,9	35,5	37,1	39,0	38,3	36,1	33,6	35,0	35,4	36,8	36,0
<i>ebből: intézményi működési bevételek saját folyó bevételek</i>	10,9	10,8	10,0	9,8	9,7	10,1	10,8	13,2	12,6	12,0	11,0	10,9	9,4	9,9	9,2	8,6	8,7
<i>helyi adók</i>	2,5	3,4	2,7	1,7	2,5	2,9	3,2	3,3	3,3	3,6	3,7	3,3	3,6	3,9	4,0	3,8	3,5
<i>felhalmozási</i>	3,9	5,5	7,9	9,9	11,1	12,3	15,5	8,6	8,3	10,6	10,1	9,0	8,2	7,9	9,0	10,5	10,2
Átengedett bevételek	12,2	13,0	8,8	8,7	11,7	11,2	12,0	13,5	13,3	15,0	15,2	15,1	16,8	18,2	16,3	15,8	16,6
<i>ebből: SZJA</i>	12,2	12,5	8,4	8,4	11,4	10,5	11,4	12,8	12,4	14,2	14,4	14,4	15,6	16,5	14,6	14,2	14,8
Állami hozzájárulások és támogatások	67,1	61,0	61,2	57,4	55,6	51,5	46,0	45,5	45,7	41,4	40,5	41,7	44,6	42,7	43,4	40,6	38,4
<i>ebből: normatív támogatások beruházási támogatások társadalombiztosítás</i>	38,4	33,8	35,7	28,8	28,4	24,1	21,6	19,4	20,6	19,4	18,9	17,5	23,6	22,7	22,1	19,0	17,1
	5,3	5,6	5,5	7,3	4,9	4,0	4,7	5,4	6,2	6,0	6,5	6,9	5,8	5,9	6,9	9,0	2,3
	17,4	16,1	15,8	16,1	15,5	15,4	14,0	13,6	13,7	13,5	12,6	13,2	14,4	13,5	12,8	11,9	11,1
Egyéb	1,0	2,8	4,7	7,8	3,7	3,5	3,0	5,5	3,9	4,5	6,0	7,1	5,0	4,1	4,9	6,9	9,0
<i>ebből: hitel/kötvény</i>	0,3	0,8	3,1	5,9	2,4	1,5	1,5	3,1	1,3	1,4	2,2	3,4	2,4	2,7	3,1	4,7	2,3
Tárgyévi bevétel összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tárgyévi bevétel összesen (Mrd Ft)	386,5	502,3	581,3	730,3	819,2	963,2	1194,2	1397,4	1541,9	1710,9	1989,0	2316,1	2598,7	2761,2	3010,3	3245,1	3350,0

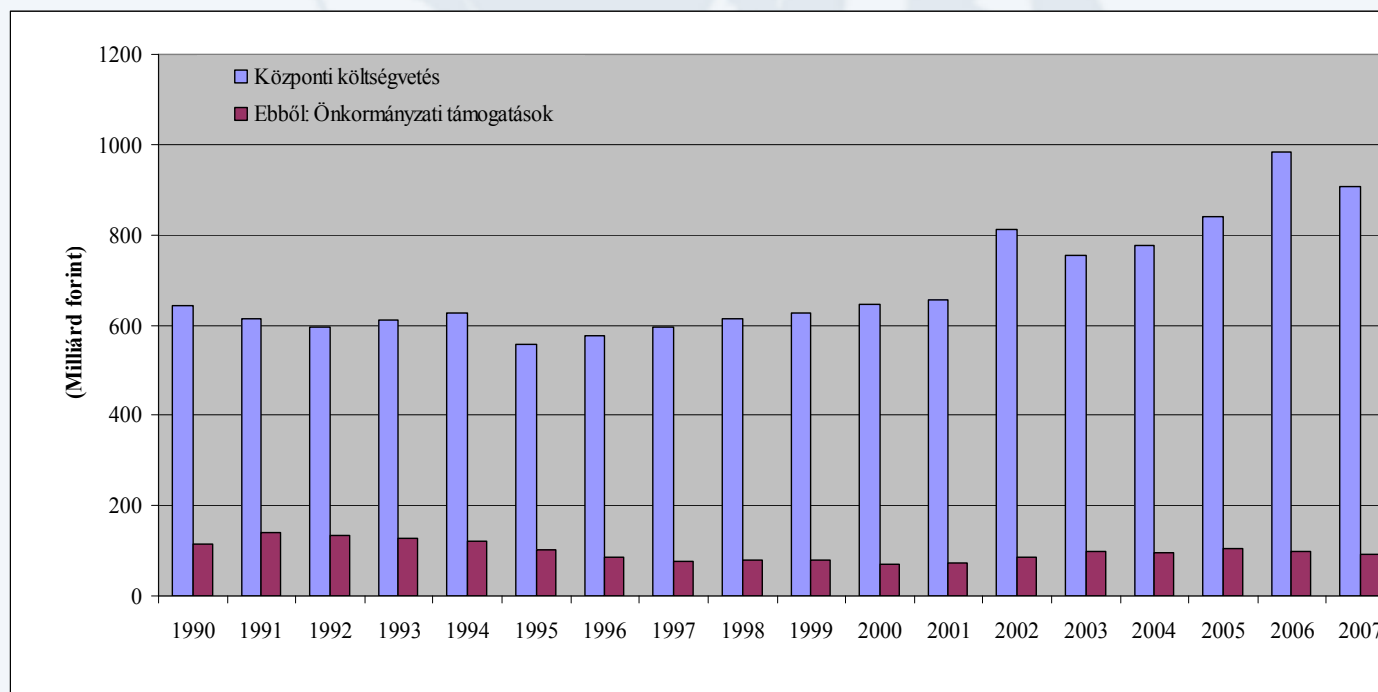
SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

AZ ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSOK SÚLYA A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSben, 1990-2007 (MRD FT, ÖSSZEHAONLÍTÓ ÁRON: 1990 = 100)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Központi költségvetés	642	615	596	610	626	558	577	597	614	626	648	655	810	753	776	841	983	908
Ebből: Önkormányzati támogatások	113	141	132	126	120	103	85	77	78	79	69	75	86	100	96	106	100	92
Önkormányzati támogatások aránya a központi költségvetésben (%)	17,6	23,0	22,2	20,7	19,2	18,5	14,8	12,9	12,8	12,6	10,6	11,4	10,6	13,2	12,3	12,6	10,2	10,1

Forrás: Magyar statisztikai évkönyvek 1994–2005 évi kötetei és www.pm.gov.hu alapján a szerző számítása

Szerkesztette: Lados M.

© Dr. Lados Mihály

Az önkormányzati fejlesztések forrásszerkezete, 1991–2006 (Mrd Ft, %)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Önkormányzatok fejlesztési célú bevételei összehasonlító áron (MRD Ft, 1990=100)</i>																
Támogatások összesen	16,6	20,0	20,4	29,0	17,2	13,6	16,7	20,4	24,4	24,6	28,0	34,9	31,0	32,5	40,4	48,5
Felhalm-i célra átvett p.eszközök ÁHT-n kívülről	1,8	3,1	6,2	7,6	6,1	5,8	5,7	6,1	6,3	7,6	15,3	10,3	8,3	9,8	10,9	10,1
Saját felhalmozási és tőkejellegű bevételek	12,4	19,7	20,8	27,6	31,4	34,8	47,9	20,6	20,5	26,0	20,0	20,0	20,8	20,3	23,4	23,9
<i>Az önkormányzat fejlesztési bevételeinek hipotetikus forrásszerkezete (%)</i>																
Fejlesztési kiadások támogatás fedezete	37,7	26,7	28,8	36,2	32,3	24,6	22,3	28,6	36,6	32,4	32,5	33,0	34,2	36,6	37,1	38,8
Fejl-i kiad ÁHT-n kívülről átadott pénzeszk. fedezete	4,2	4,1	8,7	9,5	11,4	10,5	7,6	8,5	9,5	10,1	17,7	9,7	9,2	11,0	10,0	8,1
Fejl-i kiadások saját felhalmozási bevétel fedezete	28,0	26,3	29,4	34,5	58,9	62,6	64,0	28,9	30,6	34,3	23,2	18,9	23,0	22,9	21,6	19,1
Fejl-i kiadások egyéb forrás fedezete (hitel, egyéb)	30,2	42,9	33,2	19,8	-2,6	2,4	6,1	34,0	23,4	23,2	26,5	38,3	33,6	29,5	31,3	34,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: www.pm.gov.hu („A helyi önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok kiadásai és bevételei 1991–2006” c. táblázatok) és 2006. évi XCIX. törvény 4., 7–8. sz. mellékletek alapján a szerző számítása

Az önkormányzati fejlesztési támogatások szerkezete, 1991–2006 (%)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Címzett és céltámogatások összesen</i>	87,9	82,3	68,4	62,9	74,4	61,2	56,2	48,4	42,3	46,7	53,1	40,6	36,5	32,2	32,6	23,6
Központosított előirányzat	0,0	5,6	9,4	8,4	5,9	4,6	4,4	4,0	18,6	2,5	4,4	4,1	5,5	16,6	7,1	9,4
Területi kiegyenlítést szolgáló fejl-i célú tám.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	12,6	15,1	8,9	9,0	7,6	7,7	6,4	5,7	7,4	0,0
Céljellegű decentralizált támogatás	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	4,2	4,5	4,2	3,1	3,4	2,8	2,9	0,0
Vis maior támogatások	0,0	3,1	1,9	0,0	1,2	2,3	1,4	1,7	4,2	4,4	1,1	3,7	1,9	1,2	2,2	2,3
Felhalm-i célra átvett p.eszközök ÁHT-n belül	12,1	9,0	20,3	28,7	18,5	30,5	25,3	28,2	21,8	32,9	29,0	39,6	44,2	37,0	36,8	44,9
EU-tól felhalmozási célra átvett pénzeszközök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	1,2	2,1	4,1	8,4	8,3
Egyéb támogatások	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	2,7	11,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: www.pm.gov.hu („A helyi önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok kiadásai és bevételei 1991–2006” c. táblázatok) és 2006. évi XCIX. törvény 4., 7–8. sz. mellékletek alapján a szerző számítása

A HELYI FEJLESZTÉSPOLITIKA SZAKASZAI

- ♠ **1. Az tanácsi-önkormányzati váltástól a Bokros csomagig (1990-1995)**
 - 'ad-hoc' helyi fejlesztéspolitika
 - jelentős infrastrukturális fejlesztések
 - laza önkormányzati hitelszabályozás (eladósodás veszélye)
 - gyenge pénzügyi ellenőrzés

- ♠ **2. Bokros csomagtól az EU csatlakozásig (1996-2003)**
 - maradék-elvű helyi fejlesztéspolitika
 - többcsatornás fejlesztésfinanszírozás
 - decentralizált területfejlesztés megjelenése
 - hitelszabályozás és ellenőrzés erősítése
 - közbeszerzések szabályozása

- ♠ **3. EU csatlakozástól (2004-)**
 - stratégia vezérelt vs. támogatás függő helyi fejlesztéspolitika
 - jelentősen növekedő külső forrásbázis
 - bonyolult pályázati rendszerek
 - helyi abszorpciók képesség?

JAVASLATOK

Nemzeti szint

- ☞ *Fejlesztési támogatási rendszer átalakítása (az államháztartási reform és az önkormányzati finanszírozás átalakításának részeként):*
 - *normatív fejlesztési támogatások bevezetése*
 - *decentralizált területi kiegyenlítési támogatások fenntartása*
- ☞ *Pályázati és az ahhoz kapcsolódó pénzügyi ellenőrzési rendszer szabályainak egyszerűsítése, összehangolása*

Helyi önkormányzatok

- ☞ *Tervezési rendszer korszerűsítése:*
 - *helyi/kistérségi stratégiai tervezés és programköltségvetés*
 - *helyi költségvetési kapacitáselemzés*
- ☞ *Partnerségi viszonyok erősítése:*
 - *kistérségen belüli és kistérségi szintű közszolgáltatások fejlesztése*
 - *PPP konstrukciók alkalmazása*

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Lados Mihály

tudományos főmunkatárs, intézetigazgató

MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet

9022 Győr, Liszt F. u. 10. Tel.: 96/516-570

E-mail: ladosm@rkk.hu